

مخطباتان در حیات قانون

مفسر تقی زاده قاسم آبادی

محمد اسحاق آزادفر

www.ketab.ir

سرشناسه : تقی‌زاده قاسم‌آبادی، افشین/۱۳۷۰

عنوان و نام پدیدآور : محیط‌بانان در حمایت قانون، نویسندگان: افشین تقی‌زاده قاسم‌آبادی، محمد امین آزادفر

مشخصات نشر : تهران: فانوس دنیا، ۱۳۹۸.

مشخصات ظاهری : ۲۰۹ ص. ۱۴/۵×۲۱/۵ س. م.

شابک : ۹۷۸-۶۲۲-۶۰۹۷-۶۷-۳

رده بندی دیویی : ۶۳۹/۹

شابک کتابشناسی ملی : ۶۰۸۸۷۵۰

www.fanoos-e-donya.ir
Fanoos.donya@vahoo.com

محیط‌بانان در حمایت قانون

نویسندگان: افشین تقی‌زاده قاسم‌آبادی، محمد امین آزادفر

انتشارات: فانوس دنیا

نوبت چاپ: اول ۱۳۹۸

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۶۰۹۷-۶۷-۳

شمارگان: ۱۰۰۰

قیمت: ۴۵۰۰۰۰ ریال

فهرست مطالب

۱	مقدمه
۹	بخش اول: کلیات
۹	فصل اول: محیط زیست
۴۵	فصل دوم: محیط بانان
۶۷	فصل سوم: وظایف محیط بانان
۹۱	بخش دوم: محیط بان در حمایت قانون
۹۱	فصل اول: حمایت های قانونی و انواع آن
۱۴۳	فصل دوم: حمایت های قضایی
۱۷۳	فصل سوم: حمایت از محیط بانان متهم و محکوم
۱۸۵	بخش سوم: ارزیابی مصدب و ارزش بیش بهادات
۲۰۳	فهرست منابع و مآخذ:
۲۰۳	الف) مراجع:
۲۰۴	ب) کتب:
۲۰۶	ج) مقالات:
۲۰۸	د) سایتهای اینترنتی:
۲۰۸	ه) مصاحبه های مطالعه شده
۲۰۹	و) منابع انگلیسی:

مقدمه

از زمان اولین تجمع جدی دولت‌ها و عزم راسخ دولت‌مردان برای توسعه پایدار، پندیدن دهه می‌گذرد در این سالیان اغلب کشورها تلاش نمودند تا با ارتقاء فرهنگی مردم و اجرای دقیق قوانین به اهداف خود در حوزه حفاظت از محیط‌زیست دست پیدا کنند.

کشور ما علی‌رغم اهداتی که داشته هنوز در این بخش نمره قابل قبولی کسب نکرده است. بنابراین مطالعه موضوعات مرتبط در زمینه محیط‌زیست یک ضرورت محسوب می‌شود. نیروهای محیط‌بان، فعالیت‌ها و وظایف محو شده به ایشان، خطرات و چالش‌های شغل محیط‌بانی، ضرورت‌های حمایت از آنان و بررسی میزان تأثیرگذاری این حمایت‌ها یا لزوم تغییر و افزایش آنها از موضوعات قابل تأمل می‌باشد.

محیط زیست مجموعه‌ای است بسیار عظیم که بر اثر تکرار تدریجی موجودات زنده و اجزای سازنده سطح زمین بوجود آمده است، بنابراین بر فعالیت‌های انسان تأثیر گذاشته و همچنین از کنش و واکنش‌های انسانی متأثر می‌شود. محیط زیست میراث مشترک

همه نسل‌های بشری بوده و در دو بخش حفاظت از حیات وحش طبیعی (محیط طبیعی) و محیط زیست انسان‌ها قابل مطالعه است. با این وصف چون عده‌ای به اهمیت آن آگاهی نداشته و حتی موجب تخریبش می‌شوند، بسیار ضروری است تا گروهی به نام محیط‌بانان از این سرمایه الهی حفاظت و نگهداری نمایند و گونه‌های جانوری که در محیط زیست زندگی می‌کنند، از خطر شکار شکارچیان غیرمجاز حفظ نمایند. در ایران گونه‌های جانوری و منابع حیاتی کم‌ظیر و بعضاً بی‌نظیری وجود دارد. لذا حفاظت از این گونه‌ها و منابع از اهمیت بسیار بالایی برخوردار است. در این کتاب ضمن بیان اهمیت محیط زیست، حمایت قانونی محیط‌بانان شاغل در سازمان حفاظت محیط زیست را تبیین تا مشخص گردد، محیط‌بانان برای حفظ محیط زیستی که با آن به همه نسل‌های بشری بوده چه دشواری‌هایی دارند و چگونه حمایت‌های قانونی در تداوم کار ایشان مهم است. به‌ویژه با مخاطرات مختلف شغلی که با آن مواجه می‌باشند، چگونه باید انگیزه کاری ایشان حفظ شود؟ محیط‌بانان در معرض بلایای طبیعی، پرت‌شدن از کوه، درگیری شکارچیان غیرمجاز و غیره قرار دارند، بنابراین ضروری است که از حمایت‌های مختلف قانونی در برابر این آسیب‌ها برخوردار باشند تا حفاظت از محیط‌زیست تداوم یابد.

محیطبانان ضابط خاص قضایی محسوب شده و علی القاعده به عنوان مجری قانون، باید ضمانت‌گر تحقق قانون در حوزه مسئولیتی خود باشند. طبیعی است که قانونگذار به مصداق «اذن در شیء اذن در لوازم آن است» باید ابزار و امکانات و صلاحیت‌های قانونی مقتضی را در اختیار ضابطان قرار دهد تا در اعطای مسئولیت به آنان توجیه و تعادل بین تکالیف و صلاحیت‌ها برقرار شود. اگر محیطبان ابزار تکافویبخش در مصاف متعرضان به محیط زیست و جانوران حفاظت شده نداشته باشد، منطقی برای بازخواست آنان در اهمال و قصور نسبت به تکالیف قانونی محوله وجود نخواهد داشت. مأمور نیروی نظامی زمانی که برای دستگیری مجرم اقدام می‌کند، اگر با فرد مجرم درگیر شود حق دارد که به دفاع از خود پردازد و اگر چنین مسئله‌ای برایش پیش آمد از مصونیت و حمایت قانونی برخوردار است. چرا که قانونگذار می‌داند برای تأمین امنیت باید اقتدار کافی به مأمور قائل شود و متعاقباً از او ایفای وظیفه را مطالبه کرد.

محیط زیست با گونه‌های جانوری در معرض خطر، انقراض و گونه‌های مهاجر و آسیب‌پذیری که غالباً غیرقابل جانشینی هستند اگر مقتدرانه حفاظت نشوند، جولانگاه سوداگران و شکارچیان نابخرد خواهد شد و لاجرم جهان و ایران از این ثروت و این موهبت‌های خداداد محروم می‌شوند. مگر نه اینکه ما زمین را نه

فقط از نیاکان خود به ارث برده‌ایم، بلکه از فرزندانمان به امانت گرفته‌ایم و بنا بر تعلیمات دینی، ید امینانه در آن داریم. تحذیر و تعرض به حقوق محیط‌زیستی شهروندان جرمی آشکار و معارض با حقوق بشر و شهروندی است. اگر حامیان محیط‌زیست حمایت قانونی نشوند، اگر محیط‌بانان مستظهر به اقتدار قانونی نباشند، یقیناً باید فاتحه محیط زیست را خواند!

از سال ۱۹۷۰ که تقارن حقوق انسان و محیط‌زیست مورد توجه جهانی قرار گرفت و بشر از مسئولی شدن گفتمان تصرف مالکانه برای منافع بیشتر احساس خطر بنیادین کرد، خیزشی بین‌المللی و بین‌الدولی به پا شد تا محیط‌زیست امان یافته و حق‌کشی‌ها مهار شود. نظام متوازن حق و تعهد در حوزه محیط زیست جا باز کرد و در ایران ما نیز طی ۶ دهه از گذاری نوین پیوند خورد. هر چند مباحثی چون حیازت مباحثات، فقه محیط زیست و حقوق حیوانات در آموزه‌های دینی ما جایگاه داشت اما در نور انبساط آن، خط‌مشی‌گذاری و قاعده‌پردازی نگردید. حق تمتع و استیفای حقوق زیست‌محیطی در کنوانسیون رامسر که ایران پیش‌تاز آن بود و کنوانسیون بین ۱۹۷۸ و استکهلم ۱۹۷۲ و تجانس هرچه بیشتر موازین حقوق زیست با محیط زیست طی این سال‌ها، نهادینه شد و با قانونگذاری‌های ملی در مقررات حفاظت و بهسازی محیط زیست، ناظر به عرصه‌های متنوع زیست محیطی کشور پایگاه افراشته‌تری یافت.

امری که شاه کلید آن اصل ۵۰ قانون اساسی بوده و جرائم زیست محیطی را به مثابه جرم عمومی، قابل شکایت توسط آحاد شهروندان و طرح از جانب دادستان به عنوان مدعی العموم معرفی می‌کند.

به دلالت قانون راجع به شکار مصوب ۱۳۳۵ و قانون شکار و صید مصوب ۱۳۴۶ و قانون حفاظت و بهسازی محیط زیست مصوب ۱۳۳۵ و قانون نظارت بر صید و ذبح ۱۳۸۷ و نیز الحاق به ۲۰ توافقی بین المللی مرتبط که به موجب ماده ۹ قانون مدنی در حکم قانون داخلی است، محیط‌بانان و سایر ضابطان ناظر به محیط زیست نباید تنهایی در ایفای مسئولیت داشته باشند و مجلس محترم با تاسیس سازمان محیط زیست، موظف به رفع خلاءهای قانونی است. هجوم شکارچیان به مناطق حفاظت شده و مآلاً نحیف شدن حیات وحش، زنگ خطری است که غفلت از آن برگشت‌ناپذیر است. نبود امنیت جانی و حرفه‌ای برای محیط‌بانان و ایجاد حاشیه امن برای متعرضان به محیط زیست دلالت بر نقص قوانین و خوب عمل نکردن رژیم حقوقی دارد. تکرراً شنیده می‌شود که خاطیان، بعد از درگیری با محیط‌بانان به دلایل معارض به سرعت از زندان آزاد می‌شوند اما محیط‌بانانی که طبق قانون مجرم محسوب می‌شوند و استفاده از سلاح را دارند، گرفتار می‌شوند. تسری جرم‌انگاری و بازدارندگی مجازات ناقضان حقوق حیوانات، پیش‌بینی ضمانت

اجراهای مؤثر و کارساز، حمایت مقتدرانه از ضابطان محیط زیست خصوصاً محیط بانان از جمله ضرورت‌هاست.

شکاربانی سابق عده‌ای نیرو تحت عنوان شکاربان داشت که در امور حیات وحش و پیشگیری از شکار غیرمجاز فعال بودند اما با تشکیل رسمی سازمان حفاظتی محیط زیست عنوان «شکاربان» به محیط بان تغییر یافت و محیط بانان در هر دو حوزه محیط زیست طبیعی و محیط زیست انسانی به عنوان حافظان طبیعت مسئول شناخته شدند اما آنچه در تشکیلات سازمان محیط زیست به شدت مغفول مانده، همانا معرفی صحیح و حمایت جدی از نیروهای محیط بان است، کسی در عین اینکه ایشان در خط مقدم اجراء، دارای مسئولیت‌های سنگینی در ابعاد مختلف محیط زیست انسانی و محیط زیست طبیعی هستند و شغل ایشان بسیار سخت و دشوار است اما مورد حمایت شایسته قانونی قرار نگرفته‌اند که این مهم سبب به وجود آمدن مشکلات عدیده و گاهی غیرقابل جبران بوده است.

در حال حاضر حضور افرادی برای مقابله با متجاوزان به گونه‌های جانوری و تخریب‌کنندگان محیط زیست، در هر کشورها از اهمیت بالایی برخوردار بوده و برای آن راهکارهایی اندیشیده شده است تا بتوانند از بروز خسارت بیشتر به محیط جلوگیری نمایند. واقعیت این است که محیط زیست و گونه‌های مختلف گیاهی و

جانوری و منابع مهم حیاتی در دل طبیعت یک ارزش فوق تصور دارند. این ارزش ناشی از این است که اولاً ما انسان‌ها فقط یک کره قابل سکونت در اختیار داریم؛ دوم این گونه‌ها و منابع در صورت اتلاف به سختی قابل تجدید هستند و حتی در مواردی کاملاً غیرقابل احیا می‌باشند. در این کتاب ما بر آن شدیم تا ابتدا محیط زیست و تهدیدات آن را معرفی کنیم و به این نتیجه برسیم که محیط زیست برای مخلوقات بسیار اهمیت دارد و باید افرادی تحت هرج و مرج آن از گروه: سازمان یا وزارتخانه وجود داشته باشند تا از آن حراست پاسداری نمایند و باید قوانینی برای آن افراد وضع شود تا دلبستگی به این امر مشغول شوند زیرا اگر دولت‌ها در این زمینه کوتاهی نمایند، خسارت‌های غیرقابل جبرانی در حوزه محیط زیست به بار می‌آید.

محیط‌بانان در حوزه کاری خود و برای حفظ و حراست از محیط زیست با انواع خطرات دست‌وپنجه نرم می‌کنند لذا اهمیت دارد برای این افراد حمایت‌های کافی در حوزه قانونگذاری وجود داشته باشد تا با امنیت خاطر بیشتری به مسئولیت خود بپردازند.

ما در این کتاب قصد داریم تا ببینیم انواع حمایت‌های قانونی می‌توان از یک محیط‌بان انجام داد چیست؟ و آیا این حمایت‌ها وجود دارد یا خیر؟ همچنین وظایفی که محیط‌بان بر عهده دارند متناسب با شغل آنها بوده؟ یا وظایفی بیش از حد معمول بر عهده‌شان

قرار گرفته است. خطرات و مشکلاتی که در این حوزه برایشان
ممکن است به وجود آید، چیست؟ و راه حل پیشگیری یا کاهش
خطرات چه می باشد؟

www.ketab.ir